

MÜHENDİS VE HUKUK

TÜBK CEZA KANUNUNUN TAKSİRLİ SUÇLAR HAKKINDAKİ HÜKÜMLERİ

Üyelerimizin zaman zaman Türk Ceza Kanunundaki taksirli suçlara ait hükümlerden yakınmalarına, endüstriyel gelişmenin ortaya çıkardığı yeni meseleler ve özellikle ülkemiz koşulları altında bu hükümlerin gözden geçirilmeleri zorunluluğuna dair isteklere muhatap olmaktadır. Nitekim Odamızın XV. Genel Kurul toplantısında da bazı üyelerimiz bu doğrultuda taleplerde bulunmuşlardır.

Aşağıdaki İnceleme yazısı bu konuda üyelerimize yararlı olacağı ve aynı zamanda tesislerinde sorumlu elektrik mühendisi bulundurmamakta ısrar eden veya muvazaa yoluna sapan bazı işverenlere de uyarıcı olacağı kanısıyla. Yönetim Kurulumuzun talebi üzerine Oda Müdürümüz Hüseyin Pekin tarafından hazırlanmıştır.

YÖNETİM KURULU

GENEL BİLGİLER :

Türk Ceza Kanununun genel sistemine göre <bir fiilin cezalandırılabilmesi için failde kast, in varlığı şarttır. (TCK 45, fi). Kast, kanunun suç saydığı bir fiili, onu meydana getiren hareketin neticelerini bilerek ve isteyerek işlemek iradesidir. Buna karşılık, işlediği fiilde kusurlu görülen failin İstemediği neticeden sorumlu tutulması taksirdir. Kanunumuz taksirli sorumu 45. nci maddede yer alan «failin bir şeyi yapmasının veya yapmamasının neticesi olan bir fiilden dolayı kanunu o fille ceza tertip ettiği ahval» den biri saymıştır. Kanunda açıkça gösterilen haller dışında taksire dayanılarak ceza tertip olunması kabil değildir.

Taksir, kaza kavramından farklıdır, istenmemiş ve öngörülmemiş olan netice esasen öngörülemez nitelikte İse olay, kaza sayılacaktır

Taksir kalıpları :

Kanunumuz sadece taksir den değil «tedbirsizlik», «dikkatsizlik», «acemilik», «emirlere, nizamlara riayetsizlik» gibi muayyen bazı kalıplara girebilen taksirden bahsetmektedir. Kanun, tedbirsizlikten (TCK. 455, 459), meslek veya san'atta acemilik, tecrübesizlikten (TCK. 383, 455, 459), talimata, nizamata, emirlere riayetsizlik'den (TCK. 383, 455, 459) ileri gelen taksirden bahseder.

1. Tedbirsizlik, dikkatsizlik kavramları :

Tedbirsizlik, muayyen toir sonucun doğmasına engel olabilecek tedbirleri almamak suretiyle, ihmali bir durumu muhafaza etmek demektir. Dikkatsizlikte ihmal fikri mevcuttur, gerekli ihtimam gösterilmemiştir.

2. Acemilik kavram :

Her meslek için bazı esaslar mevcuttur. Meslek ve san'atta acemilik, muayyen bir mesleği icra eden • kimsenin, o meslek veya san'atın esaslarını bilmemesi, yanılması veya bu hususta gereken maharetle cü-

HasırUyanın. notu

Taksirli suçlar bakıldığında bu derleme yazısı Ankara Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Profesörü Sayın Hocam Dr Faruk Erem'in «Türk Ceza Hukuku» isimli eserinden naklen hazırlanmıştır

nlzamat gereğince alması ge-reken tedbirleri ittihaz etmlyen bir mühendis mes'uliyetine karar verilmiştir. Yine aynı sebeple, kullanılması için usta bir şahsa tevdi icabeden bir makineyi acemi bir işçiye tevdi eden işveren, işçinin ölümünden mes'ul tutulmuştur. Bu gibi hallerde mağ-durun tedbirsizliği, failin mesuliyetini bertaraf edemez.

Üçüncü şahsuu kuruu :

Üçüncü şahısların kusurlu hareketleri konusu bilhassa inşaat kazalarında tetkike muhtaç bir konu halindedir. Kontrol mühendis ve mimarları planlardaki kusurdan mütevellit kazalarda dahi mes'ul tutulmaktadır. Çünkü planı tatbikle mükellef olan kimsenin kusurları önlemek için hususi bir ihtimam göstermesi lüzumlu görülmekte, planın İdari makamların tasdikinden geçmiş olması kontrol mühendis veya mimarının kusuru nu bertaraf edemeyeceği neticesine varılmaktadır.

Müteahhitler vasıyasıyla yaptırılan inşaat kusurlarından esas itibariyle müteahhitler sorumludur. Fakat müteahhidin faaliyetine fiilen katılmış olan mal sahiplerinin de mes'uliyetine karar verilmiştir.

İştirak :

Mesela bir binanın yıkılması sebebi, plan, betonarme hesabı, hatası, ve malzeme kusurunun birleşmesi neticesi olarak kabul edilirse planı yapan mimar, hesabı yapan mühendis, kötü malzeme kullanan müteahhit arasında fiili bir birleşme mevcuttur ve iştirak hükümlerine göre ceza tertip olunur.

Müterabk Kusur Kavramı

TCK, nun 455 ve 459. ncu maddelerine 501 sayılı kanunla gu fıkra eklenmiştir • «Yukarıdaki fıkralarda beyan edilen cezalar, kusur derecesine göre sekizde birbirine kadar indirilebilir. (Meselâ i yıl hapis 6 aya indirilebilir)».

Sayın pfor. Faruk Ekrem ceza hukukunda sadece «kusur derecesine» ne göre sonuca varılamıyacağına işaret etmekte, tazminat Vecibesinde esas olan kusurun yüzde nisbeti cezai manada takdir sayılmamak icap eder demektedir. Kusur derecesi bilirkişinin takdirine kaldığı sürece, kusur yüzdesine göre ceza vermek, bilirkişiyi hakim mevkiine yükseltmesi olur. Bilirkişilerin kusur hesaplarının dayanağı nedir? Takdir hakkına saygı bu hesabı sormağa engel midir? Kanımızca da sayın profesörün temas ettiği hususların müsbet dayanakları bulunması halinde mes'ul mühendis olarak görev yapan, meslektaşlarımızın herhangi bir adli hataya kurban gitmeleri durumu önlenmiş olacaktır.

TAKSİRLİ MÜESSİR VÜL.

TCK, nun 459, ncu maddesine göre : «Her kim tedbirsizlik veya dikkatsizlik yahut meslek ve sanatta acemilik veya nizam, talimat ve emirlere riayetsizlik neticesi olarak toir şahsa cismen eza verecek veya sıhhatini ihlâl edecek bir zarar iraa eder yahut akli melekelerinde teşevvüş husulüne sebebiyet verirse :

1 —(456 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki hallerde üç aydan yirmi aya kadar hapis ve 100.— liradan 500.— liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

2 — 456 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki hallerde üç aydan yirmi aya kadar hapis ve 100 — liradan 500.— liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

3 — Birkaç kişi cürümden mutazarrır olmuş ise bir numaralı bentte hapis cezası altı ay ve ağır para cezası ikiyüz liraya kadar, iki numaralı bentte hapis altı aydan otuz aya kadar ve ağır para cezası 150.— liradan aşağı olmamak üzere hükmolunur (ASLİYE)».